

بیشتر عایدات خواهد داشت مقصود همین بود در اینجا حسابهای در کار آمد و جمع و خرجی ترتیب دادند و حسابهای تنظیم کردند یکدسته از نمایندگان معترم معتقد هستند که اگر از عایدات ملاک عشر گرفته شود .

در نتیجه بیشتر خواهد شد از آن عوایدی که بطور یورسانتاز بر کل محصول ملک ما وضع می کنیم و بنده همین را توضیح میدهم و خیلی هم مصر نیستم که حتماً این منظور پیش برود ولی برای اینکه آقایان نمایندگان خوب مستحضر شوند لازم می-داند این مطلب را درست توضیح بدهم در وضع این مالیات صدی چهار و نیم بر محصول آبی و صدی شش و نیم بر دیمی مخصوصاً شش و نیم در صد از دیمی

دیمی يك مالیاتی است که هیچکس تحمل او را ندارد وضع این مالیات در محصول دیم اساساً بی قاعده بوده و حساب نکرده این کار را کرده اند در اینجا يك لفظی گفته میشود و آن این است که چون دیم محتاج بآب نیست و يك خرج کمی دارد باید مالیاتش زیاد تر باشد و این یکی از اشتباهات بزرگ است و حساب دیم را هیچکس نکرده چطور نکرده اند؟

حالا بنده عرض میکنم چرا در دیمزار حقوق اربابی کمتر است و در آبی حقوق اربابی بیشتر است .

اینکه در دیمزار عایا بار باب ما کم میدهند علتش این است که زحمات رعایا در آنجا بیشتر است بنده حالا شرح میدهم در يك موهو اگر بخواهیم صد خروار تخم بپاشیم که آنجا با آب آبیاری بشود یا بادییم و سعت آن قسمت زمینی که محتاج بزراعت دیم است چهار مساوی آن زمینی باید يك زمینی پیدا کرد که چهار برابر باشد از آن زمینی که محتاج بآب است و برای صد خروار بذر بکار میرود

رئیس - عده برای مذاکرات کافی نیست .

(در این موقع یک ساعت و ربع قبل از ظهر جلسه تعطیل دیگر تشکیل نگردید)

رئیس مجلس شورای ملی
مؤتمن الملك
منشی - علی اقبال الممالک
منشی - معظم السلطان

جلسه ۱۲۹

صورت مشروح مجلس
یوم شنبه بیست و پنجم
دلو ۱۳۰۳ مطابق بیستم شهر
رجب المرجب ۱۳۴۳
مجلس دو ساعت و ربع قبل از ظهر
براست آقای مؤتمن الملك تشکیل گردید .

صورت مجلس یوم سه شنبه بیست و یکم
را آقای آقا میرزا جواد خان قرائت

نمودند .

رئیس - آقای افشار
(اجازه)

آقا شیخ عبدالرحمن - در جلسه گذشته بنده تب داشتم و آقای امیراعلم هم عرض کردند ایشان فرمودند برو بنده هم رفتم و همان روز هم از کمیسیون استعجاری کردم ظاهراً گویا خبرش هم رسیده باشد .

آقای میرزا رضا خان افشار -
قریب هفت سال قبل در موقع . . .

رئیس راجع بصورت مجلس اگر اظهار دارید بفرمائید

افشار - در صورت مجلس عرضی ندارم .

رئیس - آقای حاج سیدالمحققین
(اجازه)

حاج سیدالمحققین - بنده بمدار تصویب صورت مجلس عرضی ندارم

رئیس - آقای حاج میرزا عبدالوهاب
(اجازه)

حاج میرزا عبدالوهاب - بنده قبل از دستور عرض دارم .

رئیس آقای آقا سید یعقوب
(اجازه)

آقا سید یعقوب - بنده عرضی ندارم

رئیس - نسبت به صورت جلسه ایرادی نیست ؟

(گفتند خیر)

رئیس - آقای افشار بفرمائید
آقا میرزا رضا خان افشار - در

سال قبل يك اعانه از طرف کلیه اهالی ایران برای غارتزدگان ارومیه جمع شد و بتجارخانه تومانیان سپرده شد و نظر باینکه دونه از وزارت وقت در آن موقع طلبی از تومانیان داشتند اعانه ارومیه را از باب طلب خودشان برداشت کردند و این مبلغ با اهالی ارومیه نرسید و مطابق احصائیه که در وزارت امور خارجه تهیه شده است قریب سی و سه هزار نفر در ارومیه تلف شدند برای اینکه دونه از وزیر وقت بتوانند طلب خودشان را وصول نمایند .

بعد از آنکه کمیسیون امریکائی وارد شدند اداره تومانیان يك پنبه داشته است در مشهد سر آن پنبه فروخته شد و مبلغ پنجاه و شش هزار تومان از باب اعانه ارومیه مأخوذ شد و قرار شد این مبلغ را با ارومیه بفرستند تا در بین اهالی تقسیم و توضیح شود و بطوری که خاطر اغلب آقایان نمایندگان معترم مسبوق است در دوره چهارم تقنینیه هم مبلغ یکصد هزار تومان بعنوان اعانه و اعانه ارومیه در مجلس تصویب شد و در واقع مجموع دو اعانه که باید با اهالی ارومیه برسد یعنی يك قسمت بعنوان قرض و يك قسمت بعنوان اعانه یکصد و پنجاه و شش هزار تومان است و وزارت مالیه بطوری که آقایان

ملاحظه فرموده اند در آن صورت حسابی که فرستاده اند آن مبلغ پنجاه و شش هزار تومان اعانه را در ارومیه بمصرف رسانیده از یکصد هزار تومان قرضه موضوع کرده در صورتیکه آن صد هزار تومان ابتدا بمصرف نرسیده و همان پنجاه و شش هزار تومان که اعانه بوده و متعلق بخود اهالی بوده بمصرف رسیده و وزارت مالیه این پنجاه و شش هزار تومان را از باب صد هزار تومان حساب میکند در صورتیکه اگر آن پنجاه و شش هزار تومان هم جزء عایدات مملکتی حساب میشد باید از یکصد و پنجاه و شش هزار تومان موضوع شود نه از يك صد هزار تومان .

در هر صورت این مبلغ پنجاه و شش هزار تومان اعانه را که وصول شده بعنوان قرضه ب مردم داده اند و حالا دارند با کمال فشار از مردم مطالبه میکنند و از طرف اهالی هم به اغلب آقایان مخصوصاً بخود آقای رئیس معترم مجلس چندین مرتبه شکایت شده و بنده در این صورت متوالیاً بوزارت مالیه کاغذ نوشتم و استدعا کردم که در این قضیه امعان نظری نمایند

مع التأسف در وزارت مالیه غیر ممکن است که باین قبیل حرفها اهمیت بدهند

در تاریخ بیست و ششم برج عقرب هم سئوالی در در این باب از وزارت مالیه کرده ام و آقای وزیر مالیه تا بحال تشریف نیاورده اند جواب بدهند و تصور میکنم یعنی عقیده بنده این است همان طوریکه در انقلاب فرانسه مردم از کثرت ظلم و تعدی و فشاری که در مجلس باستیل دیده بودند در موقع انقلاب ریختند و آنجا را خراب کرده اند .

اگر خدا نخواسته در ایران انقلابی پیش می آید منشأ و مأخذ آن وزارت مالیه خواهد بود .

و اول باید مردم در تخریب آن جا بکوشند

رئیس - آقای حاج سیدالمحققین -
(اجازه)

حاج سیدالمحققین - طرح قانونی است که از طرف جمعی از آقایان پیش نهاد شده و بتوسط بنده تقدیم مجلس میشود چون تقاضای فوریت شده است البته در اول دستور قرائت خواهد شد

رئیس - آقای حاج میرزا عبدالوهاب
(اجازه)

حاج میرزا عبدالوهاب - بنده خواستم از کمیسیون محترم بوجه تقاضا کنم زودتر رایورت راجع باینکه که برای معارف و صهییه مملکت تهیه و بکمیسیون ارجاع شده بمجلس بدهند که در ضمن تکلیف بوجه هم معلوم شود و از قرار معلوم دولت هم باین لایحه موافق است دیگر اینکه میخواستم عرض کنم تقریباً مدت شش ماه است سئوالی از وزارت

مالیه کرده ام و برای جواب حاضر نشده اند بنا بر این استدعا میکنم تأکید بفرمایند که حاضر شوند و جواب بدهند .

رئیس - شاهزاده شیخ رئیس
محمد هاشم میرزا شیخ رئیس
(اجازه)

مقصود بنده این بود که چندین طرح من جمله جمله طرح راجع بصحبه و معارف مملکت که آقای حاج میرزا عبدالوهاب هم بآن اشاره فرمودند و طرح پیشنهادی آقای داور چندینای دیگر بکمیسیون بوده مراجع شده و هنوز خبرش بمجلس تقدیم نشده و معلوم نیست که دولت موافقت کرده است یا نکرده است خوب است تکلیف آن را زودتر معین کنند زیرا مردم ولایات از حیث امور صحتی خیلی در زحمت هستند و اگر قدری بتأخیر بیفتند متحمل است گفته شود موقع گذشته است و باز مثل امسال همینطور بماند بنا بر این خوب است تا موقع نگذشته است و بوجهها مطرح نشده است يك فکر اساسی برای صحبه و معارف ایالات و ولایات بشود و زودتر این را برت داده شود

بعضی از نمایندگان - صحیح است .

رئیس - آقای عماد السلطنه
(اجازه)

عماد السلطنه - اولاً راجع بلوایی که آقایان فرمودند این لواحق در کمیسیون مطرح شد و شرحی هم بوزارت مالیه نوشته شد و معاون وزارت مالیه هم از طرف کمیسیون خواسته شد و در این خصوص مذاکرات شد و بالاخره قرار شد که تا دو هفته دولت نظریاتش را در این خصوص اطلاع بدهد

ولی بنده اجازه خواسته بودم برای جواب اظهارات آقای افشار اگر چه بنده نمی خواهم جواب ایشان را بدهم ولی در آن قسمت که فرمودند یکی دونه از وزراء وقت در آن موقع طلبشان را از باب اعانه وصول کردند .

این مطلب واقعیت ندارد مخصوصاً آقای مشار الملك در چندین قبل که این مسئله در کمیسیون بوجه مذاکره شد با حضور آقای رئیس الوزراء و هیئت دولت و رئیس کل مالیه این مسئله را در آنجا بیان کردند و کاملاً توضیح دادند مورد تصدیق هم واقع شد و این ترتیبی که ایشان فرمودند واقعیت ندارد

رئیس - آقای افشار
(اجازه)

افشار - اگر بدفتر تومانیان مراجع شود معلوم میشود که در آن موقع آقایان طلب خود را برداشت کرده اند یا خیر تومانیان در آن موقع بکشاهی نمی توانست بدهد و در همان تاریخ طلب آقایان را از باب این پول پرداخته است
عماد السلطنه - اینکه گناه نیست که

طلب آقایان را پرداخته است.

رئیس - شبه ها امروز باید تجدید شود.

عدم حضار مرکز صد و چهارده نفر است

و هر شبه ۱۹ نفر خواهد بود

(آقای معظم السلطان بطور قرعه اسامی

آقایان نمایندگان را بترتیب ذیل قرائت نمودند)

شعبه اول - آقای حاج میرزا اسدالله

خان - آقای میرزا شهاب الدین - دستغیب

نظام التولیه - رئیس التجار - قائم مقام الملك

مصدق السلطنه - امیر اعظم - آقا سید حسن

اجاق - حاج میرزا عبد الوهاب - سهراب خان

مؤتمن الملك - محمد هاشم میرزا (شیخ رئیس)

سردار مفتاح - امین الشریعه - سلطان العلماء

امیر رحمت - سردار فاخر - سردار ناصر

شعبه دوم - معظم السلطان - کازرونی

حاج مشاعرظم - مدرس - سر کشیک زاده

یکنفر از نمایندگان - کی ؟

معظم السلطان - سر کشیک زاده

یک نفر از نمایندگان - بلندتر

بفرمائید نمیشنوم

رئیس - اسامی را مینویسند بعد

اعلان می کنند بحدوثان زحمت نوشتن

ندهید

(آقای معظم السلطان مجدداً

بترتیب ذیل شروع

بقرائت اسامی نمودند)

مشیرالدوله - صدر الاسلام - حاج

میرزا علی رضا - محمدولی میرزا - اعتبار -

الدوله - مقام الملك - آقا شیخ علی مدرس

قائم مقام - آقا سید یعقوب - آقا سید

مصطفی بهبهانی - آقا سید محی الدین -

مستوفی المالك - آقا میرزا سید احمد بهبهانی

مدبر الملك

شعبه سوم - مشار اعظم - ضیاءالاطباء

غلامحسین میرزا - صدرائی - آقا میرزا

حاج ملک التجار - مساوات - شیروانی

سالار لشکر - کی استوان - حاج میرزا -

یحیی دولت آبادی - هر می - الوئی احتشام

الکماء - معاضد السلطنه - شیخ العراقرین

زاده - آقا شیخ عبدالرحمن - آقا شیخ جلال

الدین - سردار معتمد -

شعبه ششم - آقامیرزا سلیمان خان

ایزدی - بمن الملك - صلوات السلطنه - آقا

سید کاظم یزدی - وکیل الملك - حاج سید

المحققین - صدر العلماء مفتی - یاسائی -

تدین - عماد السلطنه - اخگر - معتمد السلطنه

آقا سید محمدعلی شوشتری - شیخ الاسلام

ملایری - دکتر احیاء السلطنه - قوام الدوله

نجات - عدل الملك - اقبال الملك

رئیس - طرح پیشهادی نوزده نفر

از آقایان نمایندگان قرائت میشود بعد

تکلیفش را معین میکنند

مطر باینکه در سنوات اخیر هر کسر

پرستی و زمامداری قشون و استقرار امنیت

را آقای سردار سپه عهده دار شده اند بنا

اقدامات و جدیت ایشان قوای مسلح مملکتی

بطور غیر مترقب بمدارج ترقی و انتظام برسیده

که آرزوی هر ایرانی وطنخواهی بوده و

میباشد

و نظر باینکه بیرکت این قوه منظم

و عملیات قشونی و مراقبت و جدیت آقای

سردار سپه امنیت کامل در تمام مملکت حکم

فرما گردیده و جای تردید نیست که این

قوه تأمینیه هنوز تا سنوات عیدیه بالضروره

باید در دست موجود باقی ماند تا بدینجه

کمال برسد و استقادات سیاسی و اقتصادات

سیاسی و اقتصادی ملت ایران در بر توأمینیت

عمومی کامل شود

علیهذا ماده واحده ذیل را پیشنهاد و

تقاضای تصویب آن را بفرزیت در این

جلسه می گیریم بفرزیت یعنی

عدم ارجاع بکمسیون آقایانیکه تصویب

می کنند قیام فرمایند

(جمع کثیری قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد ماده واحده دو

باره قرائت میشود

(بشرح گذشته قرائت شد)

رئیس - آقای رهنما

(اجازه)

رهنما - بنده موافقم

رئیس - آقای سردار عشایر هم

موافقت؟

سردار عشایر - بنده اجازت

نخواستام

رئیس - آقای یاسائی

(اجازه)

یاسائی - موافقم

رئیس - آقایان سهام السلطان و

تدین هم موافقت؟

سهام السلطان - بلی

رئیس - مخالفی ندارد

(بعضی گفتند خبر)

آقا سید یعقوب - بنده پیشنهادی

دارم باید توضیح داده شود

(همه به بین نمایندگان)

تدین - توضیح مورد ندارد

رئیس - (خطاب با آقا سید یعقوب)

پیشنهادی اگر دارید بفرمائید

آقا سید یعقوب - بلی پیشنهاد

دارم

(پیشنهاد خود را تسلیم نمودند)

رئیس - پیشنهاد ایشان اصلاح

عبارتی است که مملکتی را تبدیل

بایران

آقا سید یعقوب - بلی مملکت

مملکت مملکت ایران است

شوراء ملی هم مجلس ایران - آقای سردار

سپه هم ایرانی قشون هم ایرانی - مگر یک

تفاهمی ممکن است اتفاق بیفتد که بگویند

مقصود از این مملکت مملکت فرانسه است یا

جای دیگر ۱۹ خبر

رئیس - رأی بگیریم

آقا سید یعقوب - بلی بلی

رئیس - آقایانی که این پیشنهاد

قابل توجه میدانند قیام فرمایند

کسی قیام نکند

رئیس قابل توجه شد

پیشنهاد دیگر از آقای مدرس

(شرح ذیل خوانده شد)

پیشنهاد میکنم بعد از لفظ تأمینیه

بین الهالین (و تأمینیه) شود

مدرس - چونکه آقایان در حقیقت

صلاح ندیدند در این مسئله صحبت بشود و من

بفرزیت رأی ندادم و اصلاح هم در آن بود که

بیست و چهار ساعت بگذرد

اما حالا که اکثریت رأی داده است

هیچ

این پیشنهادی که عرض کردم چون بر

حسب ترکیب عبارتی دفاعیه دارد باید

پهلوش هم تأمینیه باشد

البته دفاعیه و تأمینیه همچو لفظ مناسبی

نیست و باید تأمینیه باشد

ایکبر تأمینیه که مناسب با قوه قشون و

نظامی است که مادر این پیشنهاد اختتام

داده ایم به آقای سردار سپه آن تأمینیه

بیرون است یعنی نظمی نیست و نظمی خارج

است و با قشون و نظام مناسبت ندارد

اما تأمینیه مملکتی چون ظاهر ا شامل

نظمیه هم میشود و ما از امور کشوری فقط

امینه را اختصاص بقشون داده ایم و الا تأمینیه

بعد خواهیم گرفت

پیشنهاد آقای ملک التجار

(بشرح ذیل قرائت شد)

بنده پیشنهاد میکنم بعض کلمه

ریاست غالبه فرماندهی کل قوی نوشته

شود

(همه به بین نمایندگان)

ملک التجار بنده استدعا میکنم قبل از

اینکه داخل مذاکراتی بشویم آقایان

در ضمن بیانات بنده یک تعرضاتی نکنند

اولا عقاید آزاد است

بنده این پیشنهاد را کردم و دلم هم

میخواهد یک توضیحاتی بدهم بعد هم اگر

آقایان مخالف بودند ممکن است رأی

ندهند یا یک توضیحاتی بدهند

ولی بمجرد این که این پیشنهاد شد

دست بزنند و جنجال کنند من از میدان

صلاح ندیدند در این مسئله صحبت بشود و من

بفرزیت رأی ندادم و اصلاح هم در آن بود که

بیست و چهار ساعت بگذرد

اما حالا که اکثریت رأی داده است

هیچ

این پیشنهادی که عرض کردم چون بر

حسب ترکیب عبارتی دفاعیه دارد باید

پهلوش هم تأمینیه باشد

البته دفاعیه و تأمینیه همچو لفظ مناسبی

نیست و باید تأمینیه باشد

ایکبر تأمینیه که مناسب با قوه قشون و

نظامی است که مادر این پیشنهاد اختتام

داده ایم به آقای سردار سپه آن تأمینیه

بیرون است یعنی نظمی نیست و نظمی خارج

است و با قشون و نظام مناسبت ندارد

اما تأمینیه مملکتی چون ظاهر ا شامل

نظمیه هم میشود و ما از امور کشوری فقط

امینه را اختصاص بقشون داده ایم و الا تأمینیه

در باب اینکه یک طرزی و فورمولی

انتخاب شود که موافق باشد با تمایلات عامه

نمایندگان محترم و بالاخره آن فورمولی

که بهترین فورمول بوده است انتخاب شده

است و توافق کلمه هم حاصل شده است

بنابر این تصور میکنم هر که ام از آقایان

پیشنهادات دیگری بکنند جز اینکه وقت

مجلس تلف بشود فایده ندارد

رئیس - آقایانیکه این پیشنهاد را قابل

توجه میدانند قیام فرمایند

(کسی قیام نکرد)

رئیس - قابل توجه نشد ماده واحده

با اصلاحی که تصویب شد قرائت میشود و

رأی قطعی میگیریم

ماده واحده - مجلس شورای ملی ریاست

عالیه کل قواعد دفاعیه و تأمینیه (امینه) مملکتی

را مخصوص آقای رضاخان سردار سپه

دانسته که با اختیارات تامه در حدود قانون

اساسی و قوانین مملکتی انجام وظیفه نمایند

و سمت مزبور بدون تصویب مجلس شورای ملی

از ایشان سلب نتواند شد

رئیس - رأی میگیریم - آقایانیکه

ماده واحده را بترتیبی که قرائت شد تصویب

میکند قیام فرمایند

(اکثر نمایندگان قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد لایحه قانونی

معمری مطرح است

آقای مشار اعظم

(اجازه)

مشار اعظم - آرزوی که این قانون

مطرح بود بنده در کلیات آن عراضی

عرض کردم و آقایان نمایندگان بواسطه

توجه بیک قضایای مهمه از مجلس خارج

شدند و تعطیل قطعی پیش آمد و عراض بنده

موقوف مانده

بنابر این علت اصلی اینکه همیشه

ملاکین در اراضی دیمی سهم کمتر گرفته اند

تا اراضی آبی برای همین زحمات فوق العاده

است و اگر ما میخواستیم یک امتیازاتی بین

این اراضی بگذاریم

بهترین بود که در اراضی دیم مقدار

مالیات را تخفیف بدهیم و مالیات اراضی آبی

را زیاده تر کنیم

نه اینکه برعکس عمل کنیم یعنی مالیات

اراضی دیم را زیاده تر کنیم و مالیات اراضی

آبی را کمتر کنیم

یک نکته مهم دیگری هم که قابل ملاحظه

است بریر روز بعض آقایان رسانند و آن

این بود که مالیاتی که اخذ میشود بر فرض

که دولت توجهی نداشته باشد باینکه این

مالیات از ملاکین گرفته میشود یا از محصول

ولی نمیشود انکار کرد که ملاکین در ایران

نمی توانند راضی شوند که مالیات را بر عهده

رعایا بگذارند

یعنی رعایا یک همچو مسئله را قبول

نمیکند زیرا همین عایدات حاضره کفاف

مخارج آنها را نمی نمایند چه رسد باینکه

مالیات هم از آنها گرفته شود و این مسئله

مسلم و مقطوع است و هر قدر هم از این قضیه

دفاع شود ولی بی مورد است

ولی بنده عرض میکنم تعیین این نرخ

گران برای مالیات و هم یک چیز فوق العاده

عجیبی بنظر می آید برای اینکه در اراضی

آبی تقسیمات بین ارباب و رعیت بر روی

اصول تراضی که همیشه در ایران معمول بوده

است میباشد یعنی در خمس و نصف و بالاخره

سه کوط ولی در اراضی دیم تقسیمات بین

ارباب و رعیت غالباً دو و شریک عشر است و از

این حد تجاوز ندارد

اگر چه در قسمت بر و جرد و لرستان یک

آنوقت فقط سه خروار و نیم برای مالک

میمانده

بنابر این یک مالکی که این همه زحمت

برای ملکش میکشد خودش فقط سه خروار

و نیم برداشته است و این تقریباً یک ثلث

میشود و فی الحقیقه باید صد هفتاد مالیات

بدهد و گمان نمیکند این قضیه را بشود

اجرا کرد چون خیلی باشکالات بر می خورد

و صاحبان ملک حاضر نمیشوند و اگر

بآنها هم خیلی فشار بیاورند ناچارند املاک

خودشان را باختیار مأمورین دولت بگذارند

بسنجیم یازده و نیم درصد مالیات تعهیل برابر باب است در آنجا یک ۵۰ درصد یعنی مناصفه است مالیات ۹ درصد خواهد شد در آنجا هائیکه ۷۵ درصد است یعنی دو قسمت را مالک میبرد یک قسمت رعیت میبرد.

در آنجا ۶ درصد است و در قسمت های دیگر که ارباب ملک ۳۳ درصد میبرد و بقیه مال رعیت است آنجا ۱۳ درصد است و بالاخره اختلاف از ۱۳ درصد تا ۶ درصد است.

حالا بنده برای اینکه اوقات نمایندگان قضیه نشود نمیخواهم یکی یکی توضیحات داده باشم اینها هست و راجع دماوند قم - اصفهان - کرمانشاه.

در اینجا ما اطلاعاتی که در این جدول تنظیم شده است تقسیمات خیلی اختلاف دارد و وضع یک همچو قانونی که در مملکت اینطور تفاوت و اختلاف در تقسیم بین ارباب و رعیت هست بنظر بنده خیلی عجیب می آید که بطور کلی میزان مالیات را یکمقداری بگیریم که این همه تفاوت نسبت برب های مملکت که بهره بردارند داشته باشد.

این مسئله هم باید حتما در نظر باشد که در وضع این قانون طوری باید رعایت کرد که در هواید دولتی نکسی پیدا نشود این مسلم است و تردیدی ندارد و چون هواید دولت که ما بآن احتیاج داریم اگر تنزل کنه مشکلات زیاد میشود و نباید تنزل بکند.

۱. باید توجه باین هم داشت و خیلی هم مصر نباید بود که هواید دولت حتما ترقی کند.

اگر تفاوت کرد و زیاد تر شد نم - المطلوب ولی اگر تفاوت نکرد زیاد نشد باید مترصد بود که کسر هم نکند.

مطابق این حساب در اراضی آبی یعنی چهارونیم درصد مالیات بر اراضی آبی یا عشر از سهم ارباب جدول دیگری تنظیم شده است که وقتی مطابق این جدول هر دو را باهم مقایسه می کنیم می بینم عشر مالیات از مالک ملک گرفته شود یا اینکه چهارونیم درصد از کل عایدات گرفته شود.

اخذ عشر از سهم ارباب بیشتر میشود از چهار و نیم درصد از کل عایدات و این حساب در اینجا روشن است.

حالا بنده عرض نمایندگان محترم می رسانم...

شیر وانی - اینطور که شد یک چیزی هم از دولت طلبکار میشوند.

مشارعظم - در اصفهان تقسیمات ارباب و رعیت سه کوه است یعنی سه سهم است دو قسمت ارباب یک قسمت رعیت

شیر وانی - چرا؟

مشارعظم - چون فرمودند چرا توضیح عرض کنم مخارج را وقتی که ارباب

ها میدهند در غالب نقاط ایران آن وقت تقسیمات اینطور است ولی وقتی که رعایا میدهند برعکس است.

مثلا در قسمت گیلان - در آنجا چون بذر و سایر کارها بار رعیت است علی الظاهر دوسهم رعیت میبرد یک سهم مالک در اصفهان یا نقاط دیگری که برعکس این است و مخارج بردوش ارباب مینماید دوتا ارباب یکی رعیت.

اینها یک اصولی است که مطابق تقسیمات پنجگانه است و خاک و بذر و گاو اینطور در می آید.

حالا اگر بخواهیم اینجا حساب کنیم در اصفهان و همدان مثلا کسانی که دارای سیصد خروار ضبط باشد.

مطابق این قانون ۲۷ خروار خواهند داد یعنی در شصت خروار هر دو جا وقتی که مطابق قانون فعلی از کیش مالیات بگیریم چهارونیم درصد مالیات میشود بیست و هفت خروار.

اما اگر از عشر مالک بگیریم آن وقت ۳۰ خروار میشود ۳ خروار در اینجا تفاوت میکنند این من باب مثل بود.

حالا از این قبیل خیلی هست مثلا در قم در آنجا سه قسمت میشود که قسمت ارباب و یک قسمت رعیت میبرد.

یا در اطراف طهران که از ۵ تا ۱۰ تا مالک میبرد وقتی تمام را حساب کنیم چهار و نیم درصد بر ارباب کمتر میشود از اینکه بخواهیم از سهم ارباب بگیریم بدون خرج و این عشر خیلی با صرفه تر است و مطابق این حساب وقتی که جمع چندین قلم را ما زده ایم.

یعنی چهارونیم درصد را با عشر عایدات مالک وقتی که باهم حساب کردیم شد شش هزار و هفتصد و پنجاه و هفت خروار و عشر سهم ارباب هفت هزار خروار شد یعنی آن قسمت عشر اینقدر تجاوز میکند یعنی در هر ده خروار یک خروار و شش دهم خروار اضافه پیدا میشود.

بنابر این وقتی یکصد هزار خروار از این دو قلم باهم معادله هم بشود مادر این قسمت چهارده هزار خروار تفاوت خواهم داشت.

ولی بنده انکار نمیکنم که اراضی دیم در ایران زیاد است و همانطور که عرض کردم اینها قسمت ارباب را کمتر میدهند اگر نباشد از حقوق ارباب در دیم بگیریم البته عشر سهم ارباب در دیم با آن میزانی که در اینجا منظور شده است شش و نیم درصد تفاوت کلی خواهد داشت و این شش و نیم درصد نسبت بعشر سهم ارباب در دیم خیلی بیشتر خواهد شد.

ولی البته آقایان نمایندگان محترم هرگز تصدیق نخواهند فرمود به اینکه از اراضی دیم که زحمتش خیلی بیشتر از آبی است یک مالیات باین گزافی گرفته شود و

اگر حق و عدالتی در کار باشد میبایستی این قسمت را تنزل بدیم در صورتیکه این قضیه را بنده میدانم که مالیاتها تعهیل بر مالک ملک میشود نه بر رعیت و ممکن نیست رعیت زیر بار برود زیرا تا بحال مالیات نمی داده و حالا هم باز یادی مخارجی که دارد مالیات فوق العاده نمیدهد و باین لحاظ نظریاتی بود که قطعاً ترتیب اخذ مالیات تغییر بکند و برود روی سهم ملاکین و از آنها عشر بگیرند بدون اینکه بخواهند خرجی برای آنها برای آنها منظور کنند و در این باب خود کمیسیون هم مذاکرات خیلی کافی شد و در آنجا بنظر رسیده بود که اگر یک طرز معتدلی با رعایت این مقیاس پیدا کنند بهتر است چون غالباً تقسیمات در ایران پنج یک و سه کوه است.

خود بنده هم یک پیشنهادی کردم و در کمیسیون هم مورد توجه واقع شد و نمایندگان محترم قبول فرمودند و آن این بود که عشر از ثلث کل عایدات از مالک بگیرند که در حقیقت صدی ۳ و سه دهم میشد این مسئله قبول هم شد.

ولی در موقع تجدید نظر قضیه تغییر کرد و بصورت دیگری در آمده است و گمان میکنم آن پیشنهاد هم نتواند عملی بشود برای اینکه تغییرات کلی است و تقسیمات ارباب و رعیت در اراضی دیم و آبی متفاوت است و آن وقت وضع مالیات در یکجا همانطور که عرض کردم در قسمت آبی یازده و نیم درصد و سیزده و نیم درصد و در یکجا صدی شش درصد خواهد بود و با این ترتیب البته عشر عادلانه خواهد بود و در قسمت اراضی دیم هم همانطور که توضیحات عرض کردم شش و نیم درصد غیر قابل تحمل است.

زیرا مالیات شش و نیم درصد را هیچ کس نمیتواند تحمل کند و باین جهات اگر ما مطالعه کنیم می بینم که اگر روی همان اصول مالیات را از عشر کل عایدات مملکت بگیریم آن وقت هیچ اشکالی نخواهد بود برای اینکه ملاکین عایداتشان مطابق تقسیمات در هر حوزه معین است و مخارجی هم برای او منظور نمیداریم که چه مخارجی مقدم است و چه مخارجی مقدم نیست و چه چه ضرورتی هم ندارد.

زیرا عشر عایدات ارباب در همه جا معلوم است و بنده حاضرم باین جدولی که در اینجا تنظیم شده است ثابت کنم که عایدات دولت هم در قسمت آبی نهایت ترقی خود را داشت نسبت باین ترتیب حاضر ولی در قسمت دیمی تغییر البته صدی شش و نیم از کل عایدات با عشر عایدات ملک ارباب تفاوت دارد و قابل تحمل هم نیست ولی آن عشر قابل تحمل است و چون اگر بخواهیم یک نرخ مساوی برای همه جا قرار بدیم آن را تصدیق نمایند بهتر این است که

ما عشر از کل عایدات ارباب که امروز یک اصولی دارد بگیریم و عشر عایدات براتی زیادتر خواهد بود از این میزانی که حالا دولت در نظر گرفته.

جمعی از نمایندگان - مذاکران کافی است.

حاج میرزا عبدالوهاب - کافی نیست اجازه میفرمائید!

رئیس - آقای حاج میرزا عبدالوهاب (اجازه)

حاج میرزا عبدالوهاب - بنده آن روز هم عرض کردم امروز هم عرض میکنم مخالفین این لایحه یک چیزهایی فکر کرده اند که بایستی آنها را بگویند **شیر وانی** - در مواد بگویند

حاج میرزا عبدالوهاب - در مواد هم میگویند مذاکرات کافی است و بالاخره حکمیت این کار با مجلس است و بنده معتقدم که آقایان هر یک عقاید خود را کاملاً بگویند و این صحبت هائی که آقای مشار اعظم فرمودند که بعضی آنها را بنده دیدم بد نیست و البته همانطور که عرض کردم بهتر این است که موافق و مخالف عقاید خودشان را کامل بگویند بعد بکفایت مذاکرات رأی گرفته شود.

رئیس - رأی میگیریم بکفایت مذاکرات آقایانیکه مذاکرات را کافی می دانند قیام فرمایند.

(عده قیام نمودند)

رئیس - معلوم میشود کافی نیست چند دقیقه تنفس داده میشود.

(در این موقع جلسه برای تنفس تعطیل و پس از نیم ساعت مجدداً تشکیل گردید)

رئیس - چون عده کافی نیست اجازه میفرمائید جلسه را ختم کنیم بقیه مذاکرات میان برای فردا.

آقاسید یعقوب - بنده چند کلام عرض داشتم.

رئیس - عده کافی نیست (ده دقیقه قبل از ظهر مجلس ختم شد)

رئیس مجلس شورای ملی - مؤتمن الملك منشی - علی اقبال الممالک منشی - معظم السلطان

جلسه ۱۲۷

صورت مشروح مجلس

یوم یکشنبه بیست و ششم برج ذی الحجه ۱۳۰۳ مطابق

بیست و یکم رجب ۱۳۴۳

(مجلس دوساعت و ربع قبل از ظهر بریاست آقای سهام السلطان نایب رئیس تشکیل گردید)

(صورت مجلس روز قبل را آقای آقا میرزا جوادخان